

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51

Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdl

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabno.cz
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel

9

- Eugeniusz Foltyn, Edelgarda M. Foltyn, Leonard Jochemczyk,
Jerzy Nawrocki, Małgorzata Nita, Jan Maciej Waga, Antoni Wójcik:*
The lower palaeolithic settlement at the Kończyce Wielkie site, Cieszyn Silesian (Poland) 11

- Jiří Svoboda, Pavel A. Kosintsev, Sandra Sázelová, Vlasta Jankovská, Martin Holub:*
Ethnoarchaeology of Nenets Campsites, Cases of Yangana Pe and Oktyaberskaya
(Polar Ural Mts., Northwest Siberia) 33

- Miroslav Dobeš, Pavel Fojtík, Marek Kalábek, Pavlína Kalábková, Jaroslav Peška:*
K počátkům výskytu měděné industrie na Moravě, sekery z Hulína–Pravčic a Laškova 57

- Jerzy Kopacz, Lubomír Šebela:*
Lithic Chipped Industry of the Jevišovice Culture in Moravia. An Introductory Study 69

- Aleš Navrátil:*
Nové nálezy z „Tabulové hory“ u Klentnice a stav archeologické „nevědomosti“ 97

- Jiří Juchelka:*
Bronzové a železné náramky, nápažníky a nánožníky lužické kultury z českého Slezska 109

- Oto Makýš:*
Construction of a Hypothetical “Celtic” Gate to a Sacred Area
in the Frame of the Archaeology Museum at Liptovská Mara 119

- Miloš Čížmář, Jana Čížmářová, Martin Kejzlar, Eva Kolníková:*
Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2009 125

- Soňa Klanicová:*
Nálezy terra sigillata v oblasti pod Pavlovskými vrchy (jižní Morava)
a jejich vypovídací hodnota pro zkoumání římsko-barbarských vztahů 139

- Adéla Balcárková:*
Raně středověké osídlení na lokalitě Olomouc-Slavonín, „Horní lán“ 157

- Marek Hladík, Marian Mazuch:*
Problém interpretace vzájemného vztahu sídlištních a pohřebních komponent
v prostoru mikulčické raněstředověké aglomerace 197

- Rudolf Procházka:*
Odras vrcholně středověké urbanizace v archeologických pramenech na základě vybraných příkladů 209

- Pavel Vařeka, František Kostrouch, Petr Kočár, Zdeňka Šůvová:*
Příspěvek ke studiu žijících vsí středověkého původu.
Pozůstatky zástavby z pozdního středověku na parcele č. p. 121 v Mikulčicích 249

Paleolit – Paleolithic – Paläolithikum	269
Bílá Lhota (okr. Olomouc)	269
Blažovice (okr. Brno-venkov)	269
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	269
Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město)	275
Brno (k. ú. Vinohrady, okr. Brno-město)	278
Diváky (okr. Břeclav)	279
Dolní Věstonice (okr. Břeclav)	279
Drnovice (okr. Vyškov)	280
Hradec nad Svitavou (okr. Svitavy)	281
Křepice (okr. Břeclav)	282
Kurdějov (okr. Břeclav)	283
Kyjovice (okr. Znojmo)	284
Lhota (k. ú. Lhota u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov)	284
Milovice (okr. Břeclav)	285
Mladeč (okr. Olomouc)	288
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	288
Nikolčice (okr. Břeclav)	289
Pavlov (okr. Břeclav)	290
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	294
Radslavice (okr. Přerov)	295
Tvořihráz (okr. Znojmo)	296
Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov)	296
Želešice (okr. Brno-venkov)	301
Neolit – Neolithic – Neolithikum	305
Bánov (okr. Uherské Hradiště)	305
Bílá Lhota (okr. Olomouc)	305
Blažovice (okr. Brno-venkov)	305
Brno (k. ú. Kníničky, okr. Brno-město)	306
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	306
Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)	310
Černá Hora (okr. Blansko)	310
Domanín (okr. Hodonín)	311
Hladké Životice (okr. Nový Jičín)	311
Hulín (k. ú. Hulín, Pravčice, okr. Kroměříž)	312
Jinačovice (okr. Brno-venkov)	313
Jířkovice (okr. Brno-venkov)	313
Kobeřice (okr. Opava)	314
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	314
Kuřim (okr. Brno-venkov)	315
Kyjovice (okr. Znojmo)	315
Lehotice (okr. Kroměříž)	319
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	319
Mašovice (okr. Znojmo)	319
Modřice (okr. Brno-venkov)	320
Mokrá-Horákov (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)	320
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov)	320
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	320
Orlovice (okr. Vyškov)	320
Pasohlávky (k. ú. Mušov, okr. Břeclav)	321
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	323
Polkovice (okr. Přerov)	323
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	323
Rousínov (okr. Vyškov)	323
Sivice (okr. Brno-venkov)	324
Sudice (okr. Blansko)	324

Suché Lazce (okr. Opava)	324
Štěpánovice (okr. Třebíč)	325
Určice (okr. Prostějov)	325
Velatice (okr. Brno-venkov)	325
Viničné Šumice (okr. Brno-venkov)	326
Věžky (okr. Kroměříž)	326
Eneolit – Eneolithic – Äneolithikum	329
Alojzov (okr. Prostějov)	329
Branišovice (okr. Brno-venkov)	329
Hulín (okr. Kroměříž)	330
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	330
Krumvř (okr. Břeclav)	330
Kuřim (okr. Brno-venkov)	331
Modřice (okr. Brno-venkov)	331
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	332
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	332
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)	332
Orlovice (okr. Vyškov)	333
Otaslavice (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)	333
Pasohlávky (k. ú. Pasohlávky, k. ú. Mušov, okr. Břeclav)	333
Pravčice (okr. Kroměříž)	337
Rousínov (okr. Vyškov)	337
Rousínov (k. ú. Rousínovec, okr. Vyškov)	337
Suché Lazce (okr. Opava)	338
Suchohrdly (okr. Znojmo)	338
Šlapanice (k. ú. Šlapanice u Brna, okr. Brno-venkov)	339
Úvalno (okr. Bruntál)	339
Znojmo (okr. Znojmo)	339
Doba bronzová – Bronze Age – Bronzezeit	341
Blažovice (okr. Brno-venkov)	341
Branišovice (okr. Brno-venkov)	341
Brno (k. ú. Město Brno, okr. Brno-město)	341
Bulhary (okr. Břeclav)	342
Drahanovice (k. ú. Lhota pod Kosířem, okr. Olomouc)	342
Holasice (okr. Brno-venkov)	342
Holešov (k. ú. Všetuly, okr. Kroměříž)	342
Horka nad Moravou (okr. Olomouc)	343
Hrubčice (okr. Prostějov)	343
Hulín (okr. Kroměříž)	344
Hulín (k. ú. Chrást any, okr. Kroměříž)	345
Krnov (k. ú. Opavské Předměstí, okr. Bruntál)	345
Lošov (okr. Olomouc)	346
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	346
Modřice (okr. Brno-venkov)	347
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)	347
Ostrov u Macochy (okr. Blansko)	347
Otaslavice (okr. Prostějov)	347
Pasohlávky (k. ú. Mušov, k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	348
Pravčice (okr. Kroměříž)	356
Pravčice (okr. Kroměříž)	357
Příkazy (okr. Olomouc)	357
Ptení (okr. Prostějov)	357
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	358
Slatinice (okr. Olomouc)	358
Smržice (okr. Prostějov)	359
Sudice (okr. Blansko)	359
Suchohrdly (okr. Znojmo)	361
Trboušany (okr. Brno-venkov)	361
Určice (okr. Prostějov)	361

Velatice (okr. Brno-venkov)	361
Vícenice u Náměště nad Oslavou (okr. Třebíč)	362
Vysoké Pole (okr. Zlín)	362
Znojmo (okr. Znojmo)	362
Zvole (okr. Šumperk)	363
Žešov (okr. Prostějov)	364

Doba železná – Iron Age – Eisenzeit 365

Blažovice (okr. Brno-venkov)	365
Břeclav (k. ú. Charvátská Nová Ves, okr. Břeclav)	365
Holešov (okr. Kroměříž)	366
Holešov (okr. Kroměříž)	367
Hrubá Vrbka (okr. Hodonín)	367
Hrubčice (okr. Prostějov)	368
Hulín (okr. Kroměříž)	368
Malé Hradisko (okr. Prostějov)	368
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	369
Modrá (okr. Uherské Hradiště)	369
Modřice (okr. Brno-venkov)	370
Mokrý–Horákov (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)	372
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	372
Napajedla (okr. Zlín)	373
Orlovice (okr. Vyškov)	373
Pamětice (okr. Blansko)	374
Plumlov (okr. Prostějov)	374
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	375
Prostějov (k. ú. Krasice, okr. Prostějov)	375
Příbor (okr. Nový Jičín)	376
Rousínov (okr. Vyškov)	378
Slatinice (okr. Olomouc)	378
Štěpánovice (okr. Brno-venkov)	379
Určice (okr. Prostějov)	379
Vlachov (okr. Šumperk)	379
Zahnašovice (okr. Kroměříž)	380
Znojmo (okr. Znojmo)	380

Doba římská a doba stěhování národů – Roman Age and Migration Period – Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit 381

Blažovice (okr. Brno-venkov)	381
Hrubá Vrbka (okr. Hodonín)	381
Hrubčice (okr. Prostějov)	383
Hulín (okr. Kroměříž)	383
Kobeřice (okr. Opava)	384
Lichnov (okr. Bruntál)	384
Modřice (okr. Brno-venkov)	384
Oldřichov (okr. Opava)	385
Pasohlávky (k. ú. Mušov, k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)	385
Prostějov (k. ú. Žešov, okr. Prostějov)	389
Rousínov (okr. Vyškov)	390
Smržice (okr. Prostějov)	390
Velké Hoštice (okr. Opava)	391

Středověk a novověk – Middle Ages and Modern Times – Mittelalter und Neuzeit 393

Bantice (okr. Znojmo)	393
Blažovice (okr. Brno-venkov)	393
Bořitov (okr. Blansko)	393
Boskovice (okr. Blansko)	394
Bouzov (okr. Olomouc)	394
Brno (okr. Brno-město)	395
Brno (k. ú. Kníničky, okr. Brno-město)	432
Břeclav (k. ú. Charvátská Nová Ves, okr. Břeclav)	432

Březsko (okr. Prostějov)	433
Bučovice (okr. Vyškov)	433
Budišov nad Budišovkou (okr. Opava)	433
Buchlovice (okr. Uherské Hradiště)	434
Bulhary (okr. Břeclav)	434
Černá Hora (okr. Blansko)	434
Deštná, k. ú. Rumberk (okr. Blansko)	434
Fulnek (okr. Nový Jičín)	435
Holešov (okr. Kroměříž)	437
Horka nad Moravou (okr. Olomouc)	437
Hostišová (okr. Zlín)	438
Ješov (okr. Olomouc)	438
Krnov (k. ú. Krnov–Horní Předměstí, okr. Bruntál)	438
Krumvř (okr. Břeclav)	443
Litovel (okr. Olomouc)	443
Lukov (okr. Zlín)	444
Malé Hoštice (okr. Opava)	446
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	446
Mikulčice (okr. Hodonín)	446
Mikulov (okr. Břeclav)	449
Milovice (okr. Břeclav)	450
Mladeč (okr. Olomouc)	451
Modrá (okr. Uherské Hradiště)	451
Modřice (okr. Brno-venkov)	452
Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá, okr. Brno-venkov)	452
Moravičany (okr. Šumperk)	452
Mostkovice (okr. Prostějov)	453
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	453
Napajedla (okr. Zlín)	453
Nové Lublice (okr. Opava)	454
Olomouc (k. ú. Klášterní Hradisko, okr. Olomouc)	455
Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)	455
Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)	457
Olšany u Prostějova (okr. Prostějov)	458
Opava (k. ú. Opava-město, okr. Opava)	459
Opava (k. ú. Opava-město, okr. Opava)	462
Opava (k. ú. Opava-Předměstí, okr. Opava)	464
Ostrava (k. ú. Moravská Ostrava, okr. Ostrava)	464
Otaslavice (k. ú. Horní Otaslavice, okr. Prostějov)	464
Plumlov (okr. Prostějov)	466
Pomezí (okr. Svitavy)	466
Prostějov (okr. Prostějov)	466
Prostějov (okr. Prostějov)	468
Prostějov (okr. Prostějov)	469
Přemyslovice (okr. Prostějov)	469
Příbor (okr. Nový Jičín)	469
Příkazy (okr. Olomouc)	470
Raduň (okr. Opava)	471
Rajhradice (okr. Brno-venkov)	471
Rybníky (okr. Znojmo)	471
Rýmařov (okr. Bruntál)	474
Sazovice (okr. Zlín)	475
Slavkov u Brna (okr. Vyškov)	475
Smržice (okr. Prostějov)	476
Šlapanice u Brna (okr. Brno-venkov)	476
Šternberk (okr. Olomouc)	477
Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště)	478
Uničov (okr. Olomouc)	480
Určice (okr. Prostějov)	481
Valtice (okr. Břeclav)	482
Vranov nad Dyjí (okr. Znojmo)	482

Vysoké Pole (okr. Zlín)	484
Vysoké Pole (okr. Zlín)	484
Vyškov (okr. Vyškov)	484
Zlín-Štípa (okr. Zlín)	484
Znojmo (okr. Znojmo)	485
Znojmo (okr. Znojmo)	489
Znojmo (okr. Znojmo)	491
Zprávy o činnosti – Reports – Berichte	493
Z aktivit Archeologického ústavu Akademie věd ČR, Brno, v. v. i., za rok 2009	493
Výročí 100 let od narození profesora Josefa Poulíka (1910–1998)	496
Výsledky leteckého snímkování ÚAPP Brno za rok 2009	498
Seznam autorů – List of contributors – Autorregister	503

Doba římská a doba stěhování národů

Roman Age and Migration Period

Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit

BLAŽOVICE (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Pod Kostelem“. Doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

V květnu až říjnu roku 2009 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum v polní trati „Pod Kostelem“ v souvislosti s budováním nových komunikací, inženýrských sítí a rodinných domů (viz kap. Doba železná). Část sídlištních objektů byla na základě získaného materiálu předběžně datována do doby římské.

Michal Přichystal

Resumé

Blažovice (Bez. Brno-venkov), „Pod kostelem“. Bei der Rettungsgrabung wurde die römische Siedlung abgedeckt.

HRUBÁ VRBKA (OKR. HODONÍN)

„Za Bařinou“. Starší doba římská (B2–B2/C1). Sídliště.

Zjišťovací výzkum v srpnu 2009 odhalil kromě laténské osídlení především doklady sídlištních aktivit Germánů ze sklonku starší doby římské (podrobnosti k výzkumu viz heslo Hrubá Vrbka v kap. Doba železná).

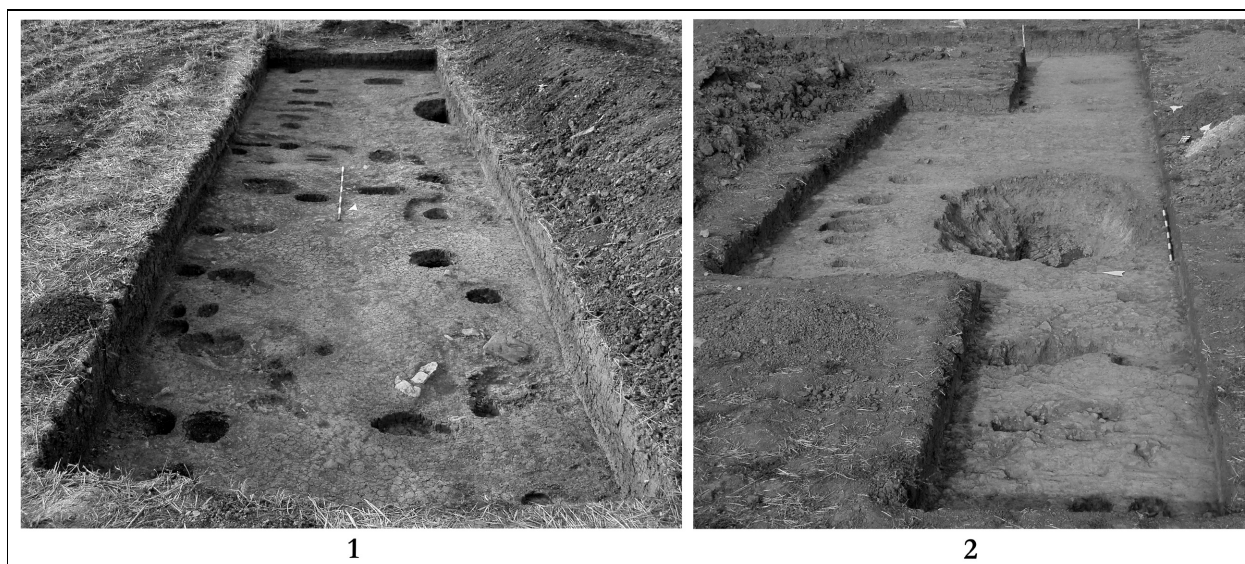
V sondě S1 o rozměrech 15×3,8 m se v hloubce pouhých 15–20 cm pod povrchem podařilo identifikovat kulturní vrstvu (K 101) o mocnosti 20–35 cm s poměrně bohatým nálezovým fondem, který tvoří především keramika, mazanice a zvířecí kosti. Do podloží v sondě S1 bylo zahlobeno celkem 42 objektů, z nichž 4 můžeme označit jako sídlištní jámy (obj. 529, 552, 556 a 562), zbylých 38 objektů reprezentují různě hluboké kúlové a sloupové jámy, které bohužel nevykazují žádné evidentní koncentrace ani systematiku jejich rozmístění v ploše (obr. 1:1). Byla tedy zachycena pravděpodobně obytná část sídliště s nadzemními objekty. Několik blíže určitelných zlomků germánské a římsko-provinciální keramiky dovolují datovat nálezy ze sondy S1 obecně do doby římské.

V sondě S2 (nepravidelného tvaru o délce 20 m) byly odkryty dva rozsáhlé sídlištní zahlobené objekty (obj. 505 – laténský zahlobený objekt a 507 – pec z doby římské), dále menší pec (obj. 508), mělká sídlištní jáma (obj. 506) a 20 kúlových jamek (obr. 1:2). Nejvýraznější komponentou je bezpochyby část výrobního areálu osady, kterému dominuje zahlobený objekt 507 oválného půdorysu orientovaný ve směru V–Z o rozměrech

400×210 cm (obr. 2). Stěny objektu se shora mírně svažovaly dolů a posléze přecházely téměř kolmo k zarovnanému dnu v hloubce 125 cm od úrovně podloží. Objekt tak nabývá nepravidelně neckovitý (nálevkovitý) profil, který je typický pro výrobní zařízení označované jako vápenické pece (Uschmann 2006, 10). Manipulační prostor pece se nacházel v západní části s mírnějším svažováním stěn a koncentrací uhlíků, zatímco vlastní vypalovací komora ve východní části objektu byla přímo vtešána do zpevněného flyšového podloží. Aktivita související s technologií výroby vápna potvrdila také nálezová situace ve vypalovací komoře – nade dnem ležely bělošedé vápenité vrstvy silně promísené uhlíky (K 178, 179, 181) a červeně propálená jílovitá vrstva s kousky mazanice a kamenů (K 180), o celkové mocnosti 20 cm. Chemická fázová analýza odebraných vzorků z těchto vrstev doložila působení teploty kolem 700°C s tím, že se s vysokou pravděpodobností jedná o výrobní odpad po pálení vápna (analýzu provedli L. Prokeš a P. Musilová z Ústavu chemie, PřF MU Brno). Na okraji objektu byly zachyceny dvě kúlové jamky, které mohou být součástí její nadzemní konstrukce. Z každého kontextu výplně vápenické pece byl pomocí mobilní plavicí linky získán reprezentativní vzorek hlíny s četnými nálezy uhlíků a rostlinných makrozbytků. Předběžné výsledky odhalily pěstování pestrého sortimentu obilnin od ova, ječmene a prosa až po čtyři druhy pšenice, ale také užívání planých druhů dřevin jako dřínu, trnky nebo bezu (Kočár 2009). Nově objevená pec se typologicky nejvíce přibližuje vápenickým pecím z Prahy-Bubenče (Bureš 1989, 63–66, obr. 2–3), Berlína-Neukölln nebo Briesnig (Uschmann 2006, 11, 146, 147, Abb. 2, Taf. 3). Ložiska vápence se v okolí lokality vyskytují hojně, většinou ve vrcholových partiích Bílých Karpat.

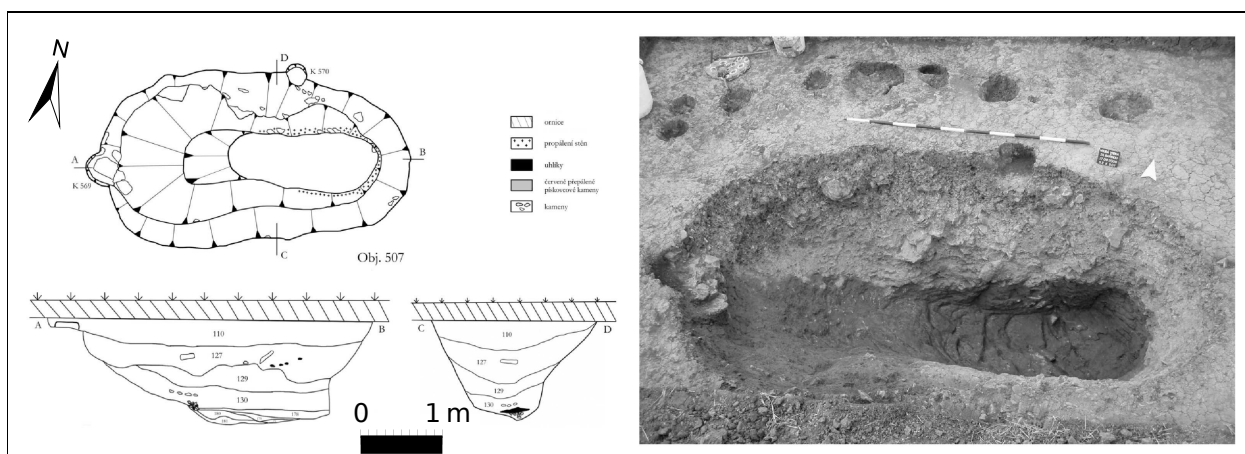
Západně od objektu 507 se nacházela menší volně stojící pec (obj. 508) o rozměrech 170×70 cm, orientovaná delší osou ve směru S–J, skládající se ze dvou zahlobených jam spojených úzkou šíjí. Mohla sloužit k tepelné úpravě potravin nebo k různým hospodářským účelům (např. sušení, ohřívání atd.).

V bezprostřední blízkosti obou objektů bylo objeveno celkem 20 kúlových jam. Většina z nich tvoří linii, která v odkryté části sondy v délce asi 7 m kopíruje téměř celou delší severní stranu vápenické pece. Další koncentrace kúlových jam byla odkryta západně od pece 508. Jde o pozůstatek blíže neurčitelných nadzemních konstrukcí (stavby, přestřešení atd.), které mohly být součástí před-

Obr. 1. Hrubá Vrbka. 1 – sonda S1, 2 – sonda S2.

Abb. 1. Hrubá Vrbka. 1 – Sonde S1, 2 – Sonde S2.

Obr. 2. Hrubá Vrbka. Vápenická pec z doby římské (obj. 507).

Abb. 2. Hrubá Vrbka. Kalkbrennofen aus der römischen Kaiserzeit (feature nr. 507).

pokládáného většího výrobního areálu, reprezentovaného zejména vápenickou pecí.

Nálezový soubor z objektů sondy S2 není příliš bohatý. Ve výplni vápenické pece se našla bronzová jehla s ouškem, drobná tordovaná bronzová jehlička se zahnutou hlavičkou (háček vřetena) a podlouhlý skleněný korálek z tmavě modrého skla. Zbývající nálezy z obj. 507, 508 a kúlových jamek reprezentuje téměř výhradně germánská keramika. Převažuje běžná užitková, hrubě provedená silnostěnná keramika hrncovitých tvarů, zdobená nejčastěji nehtovými a trojúhelníkovitými vrypy, šikmými záseky, rytými liniemi, ojediněle i hřebenovými půlobloučky, širokými žlábký nebo plastickou lištou. Jde o typický inventář výrazného sídlištního horizontu datovaného nejčastěji do pozdního stupně B2 až B2/C1, což odpovídá převážně druhé polovině 2. století (Tejral 2008, 70–74). Odlišuje se pouze nález části hrubé hrncovité nádoby s výzdobou řady prstových důlků na okraji z pece 508, která odpovídá spíše horizontu pozdní doby

římské (Tejral 1989, 79, obr. 1:8, 11; Varsik 2003, 171, Abb. 19).

Martin Ďuga, Michal Polák, Dagmar Vachútová,
Jaromír Šmerda, Tomáš Zeman

Literatura

- Bureš, M. 1989:** Pec na pálení vápna laténsko-římského horizontu v Bubenči, *Archaeologica Pragensia* 10, 63–76.
- Kočár, P. 2009:** Hrubá Vrbka (okr. Hodonín). Nálezová zpráva o archeobotanické makrozbytkové analýze. Rkp. nálezové zprávy, č.j. 59/09. Plzeň.
- Tejral, J. 1989:** K otázce pozdně římských sídlišť „zlechovského typu“. *Časopis Moravského muzea, vědy společenské* LXXIV, 77–88.
- Tejral, J. 2008:** Ke zvláštnostem sídlištního vývoje v době římské na území severně od středního Dunaje.

In: E. Droberjar, B. Komoróczy, D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů*. Brno, 67–98.

Uschmann, K. - U. 2006: *Kalkbrennöfen der Eisen- und römischen Kaiserzeit zwischen Weser und Weichsel. Befunde – Analysen – Experimente*. Berliner Archäologische Forschungen Bd. 3. Berlin 2006.

Varsik, V. 2003: Velký Meder und Bratislava-Trnávka: zwei germanische Siedlungen im Vorfeld des pannonischen Limes (Befunde und Chronologie: eine Übersicht). In: *Stadt und Landschaft in der Antike. Anodos – Supplementum* 3, 153–196.

Resumé

Hrubá Vrbka (Bez. Hodonín). „Za Bařinou“. Ältere Römische Kaiserzeit (B2–B2/C1). Siedlung. Feststellungsgrabung.

HRUBČICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Ostrov“. Doba římská. Sídliště. Povrchový průzkum. Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově.

V průběhu povrchového průzkumu známého polykulturního sídliště situovaného v poloze „Ostrov“ (podrobnější charakteristika lokality – viz oddíl Doba bronzová), byla získána větší kolekce kovových předmětů. Výrazně zastoupenou komponentou námi hodnoceného souboru jsou artefakty doby římské.

K dispozici máme hned dvě bronzové spony, které můžeme díky propracovanému typologicko-chronologickému třídění velmi dobře datovat. První je

exemplář dvojdílné spony s hrotitou patkou (obr. 3:1; srov. Peškař 1972, 126, Taf. 44:6, spona z Kostelce na Hané) řazený do průběhu 4. století. Jak ze zmíněného kosteleckého pohřebiště, tak i ze starších nálezů právě z hrubčického „Ostrova“, pocházejí i další spony s hrotitou patkou, tentokrát však jednodílné a vývojově snad i o něco starší, kladené do konce 3. a na počátek 4. století. V Almgrenově typologii (Almgren 1923), orientované především na provinciální produkci a barbarské formy, však bližší analogii k našemu nálezu postrádáme. Druhý lze, především s ohledem na absenci vinutí, přiřadit jen poněkud obecněji, a to ke sponám výrazně profilovaným (obr. 3:2; srov. Peškař 1972, 76–80, Taf. 11:1–7), které jsou datovány do poloviny 2. století po Kristu.

Poslední drobný bronz můžeme interpretovat jako trn destičkovité ostruhy (obr. 3:3), kdy se však užitý materiál poněkud odlišuje od obecně uplatněného železa (srov. např. Kolník 1980).

1. Torzo bronzové dvojdílné spony s hrotitou patkou. Délka 79 mm, inv. č. 244250 (obr. 3:1).
2. Fragment bronzové, patrně výrazně profilované spony. Délka 38 mm, inv. č. 244246 (obr. 3:2).
3. Bronzový trn destičkovité ostruhy. Délka 38 mm, inv. č. 244247 (obr. 3:3).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Almgren, O. 1923: *Studien über nordeuropäischen Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinzialrömischen und südrussischen Formen*. Mannus-Bibliothek vol. 32. Leipzig.

Kolník, T. 1980: *Römerzeitliche Gräberfelder in der Slowakei. Teil 1. Archaeologica Slovaca – Fontes* Tom. XIV. Bratislava.

Peškař, I. 1972: *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren*. Praha.

Resumé

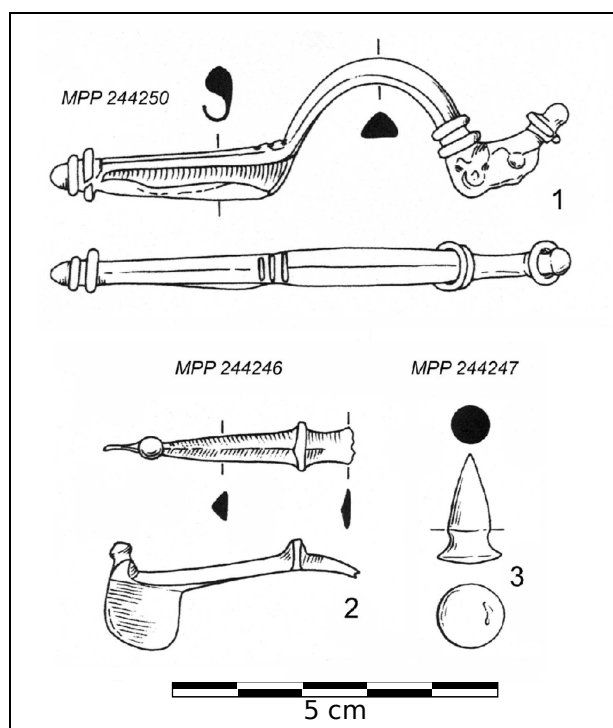
Hrubčice (Bez. Prostějov). „Ostrov“. Römische Kaiserzeit. Siedlung, Bronzefunde. Oberflächensammlung.

HULÍN (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„U Obrázku“. 2. století n. l. Krátkodobý římský vojenský tábor. Sondování průběhu fortifikace.

Lokalizace: 49°19'45.052"N, 17°28'39.842"E.

V březnu 2009 se uskutečnily sondáže za účelem doplnění poznatků o podobě krátkodobého římského tábora na rozhraní katastrů Hulína a Pravčic. Severní průběh příkopu krátkodobého tábora byl objeven na podzim roku 2006 během předstihového výzkumu Hulín–Pravčice I vyvolaného stavbou silnice R 55 v trati „U Obrázku“. V následujícím roce byla odkryta severní brána a v roce 2008 došlo ke zjištění jižního průběhu fortifikace a části brány a také k dalšímu sondování této strany opevnění. Severní a jižní strana ležely ve vzdálenosti 493 m. Zůstala tedy otázka polohy východní či západní strany.

Obr. 3. Hrubčice. Kovové předměty z doby římské.

Abb. 3. Hrubčice. Metallische Gegenstände aus der römischen Kaiserzeit.

Pro sondáže bylo vybráno rameno běžící západně od severní brány, kde relativně nízká hloubka podloží umožňovaly rychlý postup a dobrou čitelnost příkopu. Celkově bylo položeno 9 sond, které byly bagrem vybrány na podloží, kde se v 7 případech projevil příkop. V předpokládaném směru západně od severní brány pokračovala fortifikace 120 m (S 15 a 17). Sondy 14, 16 a 18 zachytily oblé SZ nároží tábora. Takřka kolmo na něj se lomila západní strana fortifikace zjištěná v sondách 19 a 20. Profil příkopu byl hrotitý, jak je charakteristické pro tento druh fortifikace. Šířka na podloží kolísala mezi 1,2 a 1,79 m, zatímco hloubka se pohybovala mezi hodnotami 0,55 m a 0,8 m. Při znalosti západní strany a dalšího průběhu příkopu lze odhadnout délku tábora na minimálně 525 m. Při šířce 493 m by pak zabíral plochu nejméně 26 ha. Na základě nálezů z minulých sezon datujeme tábor do období markomanských válek (Daňhel *et al.* 2009).

Miroslav Daňhel

Literatura

Daňhel, M., Kalábek, M., Klanicová, S., Pankowská, A., Paulus, M. 2009: Krátkodobý římský tábor u Hulína a Pravčic. In: M. Bém, J. Peška (eds.): *Ročenka 2009*, Olomouc. Archeologické centrum Olomouc, 184–208.

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž). „U Obrázku“. Römische Kaiserzeit. Temporäre militär Lager.

KOBEŘICE (OKR. OPAVA)

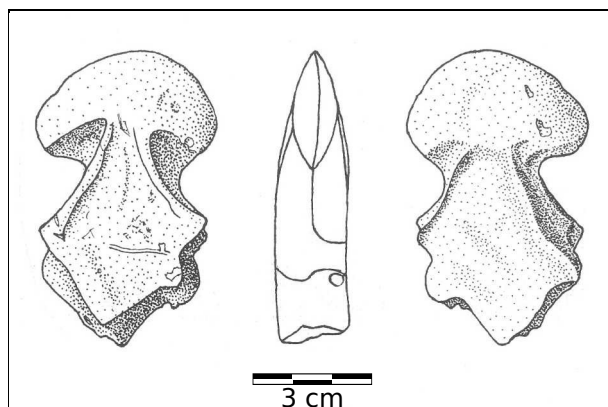
Javorová a Topolová ulice. Doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum na katastru obce Kobeřice proběhl v souvislosti s výstavbou rodinného domku na parcele č. 1929/9 v trati Javorová a Topolová. Při výzkumu byla zachycena čtveřice germánských chat (500, 502, 503, 511), které měly výrazně prošlapanou podlahu a v jejichž výplni se ve velkém množství objevovaly keramické střepy. Vlastní jim byly také kúlové jamky, které se nacházely po jejich obvodu. Tyto kúlové jamky neměly vždy typický kruhový průřez, ale např. v rámci chaty č. 502 se objevovaly pozůstatky kúlů obdélného půdorysu. Z podlahových vrstev chat bylo získáno několik zlomků keramických nádob, které náleží do doby římské, a to przeworské kultuře. Jednalo se převážně o tenkostěnnou porézní dobře vypálenou, mnohdy na kruhu vytáčenou keramiku výrazně světlého odstínu. Keramika byla v drtivé většině nezdobená. Pouze na zlomku výdutě z objektu č. 500 byl aplikován dekor vlnovky.

Jiří Juchelka

Resumé

Kobeřice (Bez. Opava). Javorová und Topolová Str. Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Obr. 4. Lichnov. Fragment kotle.

Abb. 4. Lichnov. Fragment des Kessels.

LICHNOV (OKR. BRUNTÁL)

Parcela č. 1976. Doba stěhování národů. Povrchový sběr.

Dne 2. 5. 2009 našel Josef Theuer z Lichnova na katastru obce Lichnov, parcela č. 1976, pomocí detektoru kovů silně zeleně patinovaný bronzový (měděný) fragment plastické ozdoby, který předal do archeologických sbírek Městského muzea v Krnově.

Fragment odlévané ozdoby (obr. 4) o rozměrech 77 × 49 × 19 mm byl nalezen v hloubce cca 10–12 cm pod hustým travním porostem v silně ztuhlém, tvrdém a kamenité půdě asi 3,5 až 4 m od levého břehu Tetřevského potoka.

Z porovnání s nálezem fragmentu ucha hunského kotle z Razové (okr. Bruntál), uloženého ve sbírkách Archeologického oddělení Slezského zemského muzea v Opavě, a rovněž tak s fotografickou dokumentací kompletních exemplářů z Maďarska a Ukrajiny lze oprávněně usuzovat, že se zde jedná také o ozdobu ucha nebo okraje obdobného kotle. Zajímavostí je, že tento lichnovský fragment byl nalezen prakticky ve středu starších nálezů patrně shodného původu – Razová, okr. Bruntál (Droberjar 2005, 82, 90) a Jedrychowice, Polsko (Gedl 2005, 61).

Za laskavé konzultace děkujeme Jiřímu Juchelkovi, Jiřímu Pavelčíkovi a Markétě Tymonové.

Svatopluk Bříza, Markéta Janáková

Literatura

Droberjar, E. 2005: *Věk barbarů. České země a stěhování národů z pohledu archeologie*. Praha.

Gedl, M. 2005: Nejstarší dějiny území města a střediskové obce Kietrz. In: *Wspólne korzenie, wspólna Europa*. Kietrz, 39–63.

Resumé

Lichnov (Bez. Bruntál). Parz. Nr. 1976. Völkerwanderungszeit. Oberflächensammlung.

MODŘICE (OKR. BRNO-VEKOV)

„Rybníky, U Primálu“. Doba stěhování národů. Sídliště. Záchranný výzkum.

Nad hranou terasy svažující se k rybníčku U Primálu bylo kromě pravěkých a mladohradištních objektů prozkoumáno také několik sídlištních objektů, patrně i chat,

které bylo možné na základě keramiky zařadit do období stěhování národů. V keramice jsou zastoupeny hrubší tvary, ale i zboží vyráběné na hrnčířském kruhu. Z jiných nálezů lze zmínit skleněný emailovaný korál, železné ovčácké nůžky a drobné zlomky dalších železných a bronzových předmětů.

Petr Kos

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov). „Rybníky, U Primálu“. Völkerwanderungszeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLDŘIŠOV (OKR. OPAVA)

„Na Plšťské cestě“. Starší doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Stejně jako v uplynulých letech (Hlas, Krasnokutská 2008, 345; Krasnokutská 2009, 329), tak i v průběhu roku 2009 pokračovala v polní trati „Na Plšťské cestě“ na západním okraji obce Oldřišov výstavba několika nových rodinných domů (č. parc. 291/15, 291/23, 291/27). Poprvé bylo toto naleziště narušeno v roce 2006, kdy byla prozkoumána plocha určená pro infrastrukturu pro budoucí zástavbu rodinnými domy (Krasnokutská 2007, 398–399; Krasnokutská, Zezula 2007, 488–489). Základní poloha je zachycena na ZM ČR 1:10 000, kladovém listu 15–32–10 v okruhu bodů 129:107, 130:110 a 139:104 mm od ZSČ:JSČ. Naleziště se nachází na mírném severovýchodně orientovaném svahu v nadmořské výšce kolem 292 m, cca 100 m jižně od bezejmenné vodoteče.

V roce 2009 byly pozitivní nálezové situace zjištěny na třech parcelách (akce NPÚ č. 10/09, 25/09, 29/09). Podstatná část narušených zahloubených objektů náležela kultuře przeworské (stupně B2, B2/C1), několik výkopů bylo pozůstatkem novověké až recentní aktivity. V případě przeworských nálezů byly dokumentovány běžné sídlištní jámy či jámy zásobní a velké množství kůlových jam. Na parcele č. 291/27 byla odkryta část struktury tvořená 21 většinou pravidelně do řad uskupených zahloubených kůlových jam (s.j. 500–520). Struktura nebyla kompletní, zbylé řady kůlů předpokládáme ve stavbu nenarušeném prostoru. Stavba byla orientována delší osou SZ–JV, zjištěné rozměry byly 9,5 × 3,5 m. Kůlové jámy byly většinou kruhové (v průměru od 0,2–0,65 m) nebo oválné (od 1,1 m do 0,4 m délky a od 0,75 m do 0,35 m šířky), míra zahloubení byla od 0,33 m do 0,18 m. Ve výplních jam se nahodile vyskytovaly drobné uhlíky, mazanice nebo drobné keramické fragmenty. Na parcele č. 291/23 byl odkryt druhý, od předešlého půdorysu zcela odlišný typ zahloubené kůlové konstrukce, tvořené uskupením kůlových jam propojených mělkým žlábkem. Přibližné rozměry půdorysu jsou 4,7 × 3,8 m a orientace Z–V. Směrem na východ od popisované struktury je patrná koncentrace dalších kůlových jam. Otázkou zůstává, zda jsou tyto jámy pozůstatkem jiné (starší či mladší) stavby nebo jsou naopak součástí půdorysu se žlábkem.

Tereza Krasnokutská

Literatura

Hlas, J., Krasnokutská, T. 2008: Oldřišov (okr. Opava). *Přehled výzkumů* 49, 345.

Krasnokutská, T. 2007: Oldřišov (okr. Opava). *Přehled výzkumů* 48, 398–399.

Krasnokutská, T. 2009: Oldřišov (okr. Opava). *Přehled výzkumů* 50, 329.

Krasnokutská, T., Zezula, M. 2007: Oldřišov (okr. Opava). *Přehled výzkumů* 48, 488–489.

Resumé

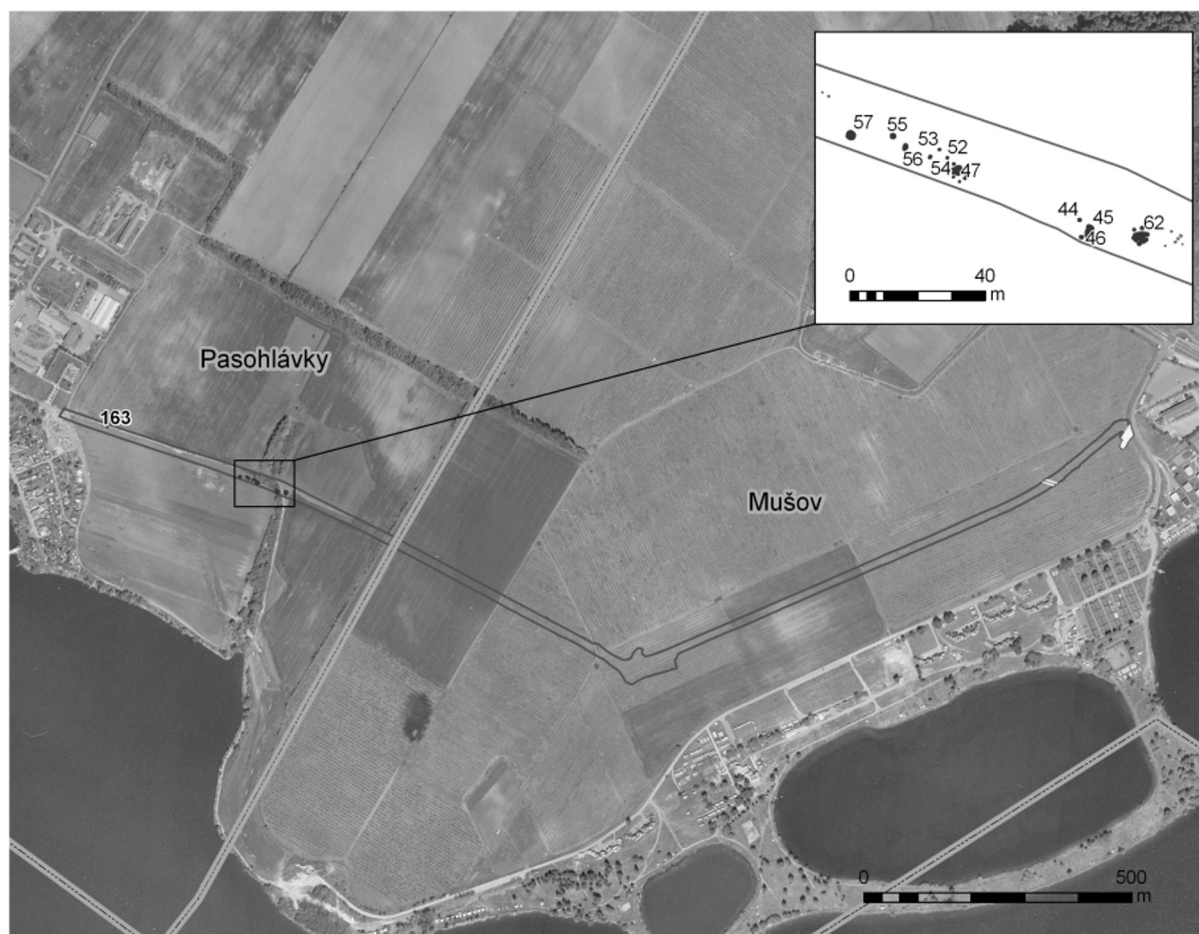
Oldřišov (Bez. Opava). „Na Plšťské cestě“. Ältere Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

PASOHLÁVKY (K. Ú. MUŠOV, K. Ú. PASOHLÁVKY, OKR. BŘECLAV)

„Za Tuchnou, Hradisko, U Vodárny“. Doba římská. Sídliště, vojenská opevněná báze. Záchranný výzkum.

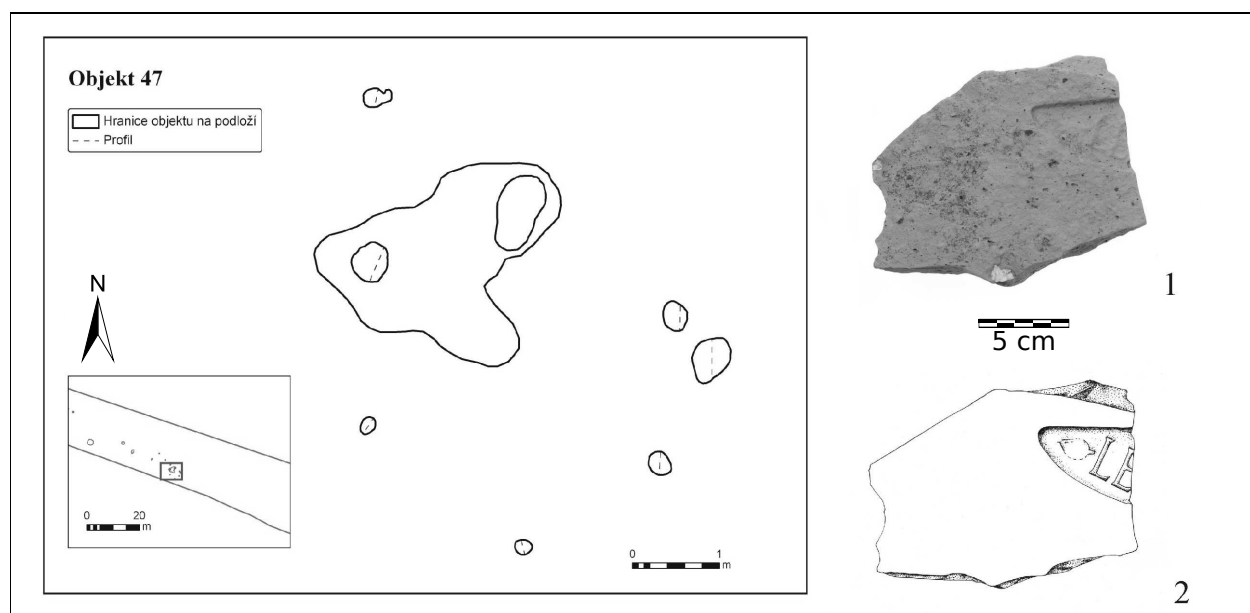
Předstihový záchranný archeologický výzkum v trase budoucí dopravní infrastruktury, plánované v rámci projektu Pasohlávky – Rozvoj lázeňské a rekreační zóny, probíhal v období od 1. března do 20. září 2008 (obecnou charakteristiku výzkumu a celkovou terénní situaci viz kap. Eneolit). Při vlastním odkryvu byly zachyceny nálezové situace z neolitu, eneolitu, doby bronzové a doby římské (viz kap. Neolit, Eneolit, Doba bronzová). Vzhledem k významu výsledků záchranného výzkumu pro celkové zmapování kulturních poměrů v mikroregionu Mušova a Pasohlávek probíhalo jejich zpracování mj. i v rámci grantového projektu GA ČR č. 404/09/1054 a v rámci výzkumného záměru Archeologického ústavu AV ČR Brno č. Z80010507. Realizace záchranného výzkumu a zpracování jeho výsledků by se nemohlo uskutečnit bez přínosné spolupráce dalších členů výzkumného týmu. Zvláště proto autoři tohoto příspěvku děkují výzkumnému technikovi M. Lukášovi a dokumentátorce P. Růžičkové, autorce fotografické dokumentace.

V trase záchranného výzkumu se zřetelně rysují dvě polohy s větší hustotou nemovitých archeologických památek hlásících se do doby římské (obr. 5). Větší počet jich byl nalezen na katastrálním území Pasohlávky, na východním okraji intravilánu obce. Objekty K44, K45 a K46 jsou kůlové jámy situované u bezejmenné vodoteče, které byly pro vysokou hladinu spodní vody dokumentovatelné jen velmi obtížně. Objekt K47 (obr. 6) představuje germánskou polozemnici s pozůstatky po sedmi kůlových jamách (K48–K51, K59–K61). Ve výplni objektu se kromě sporých nálezů germánské, v ruce robené keramiky našel též fragment římské pálené cihly (obr. 6:1). Jde o fragment ploché cihly typu lateres (formát pro fragmentárnost není zjištělný), na níž je zřetelná část výrobní značky (obr. 6:2). Tento kolek ve tvaru planta pedis představuje variantu 2, hojně zastoupenou v původním kontextu římských staveb na Hradisku. Je ve tvaru podešve vojenského sandálu, otočený doleva. Nese nápis LE[G X GPF], ve špičce kolku se nachází vavřínový list (srov. Komoróczy 2003). Z výplně této germánské polozemnice pocházejí kosti tura domácího (zadní zápěstní kost s poškozeným proximálním kondylem, fragment alveolárního ob-

Obr. 5. Pasohlávky. Polohy objektů z doby římské.

Abb. 5. Pasohlávky. Lage der Objekte der Römischen Kaiserzeit.

Obr. 6. Pasohlávky. Objekt K47. 1 – fragment římské cihly z objektu K47, 2 – kresba kolku na cihle z objektu K47.

Abb. 6. Pasohlávky. Objekt K47. 1 – Fragment eines römischen Ziegels aus dem Objekt K47, 2 – Zeichnung des Ziegelstempels aus dem Objekt K47.

louku čelisti, fragment levého ramene spodní čelisti) a tři neurčitelné fragmenty kostí.

Objekty K52 a K53 jsou samostatné kulové jámy, bez možnosti jejich přiřazení k vyšší struktuře. Objekt K54 představuje mělkou sídlištní jámu o největších rozměrech 63 cm délky a 30 cm šířky, jejíž dno se nacházelo v hloubce 12 cm pod úrovní zachycení. Do kategorie sídlištních jam se řadí i objekt K55. Představuje jámu kruhového půdorysu o průměru 107 cm na niveletě povrchu podloží, jejíž mírně se směrem ke dnu zužující stěny zasahovaly do hloubky 27 cm. Ve výplni jámy se našlo malé množství keramických fragmentů, zlomky přepálené mazanice a zvířecí kosti. Ty jsou zastoupeny kostmi tura domácího (levou kostí hlezenní), prasete domácího (nepřirostlou hlavičkou kosti stehenní, fragmentem diafýzy kosti stehenní, poškozenou proximální diafýzou kosti holenní, poškozenou nepřirostlou proximální epifýzou kosti holenní, kostmi blíže neurčitelného velkého (dva fragmenty žeber) a středně velkého savce (fragment lebky, fragment diafýzy kosti loketní, menší fragment diafýzy kosti holenní, fragment těla obratle, tři fragmenty diafýz dlouhých kostí, fragment ploché kosti, fragment neurčitelného obratle), dále pěti neurčitelnými fragmenty žeber a 19 ks neurčitelných fragmentů kostí.

Objekt K56 představuje sídlištní jámu nepravidelného půdorysu, jejíž maximální rozměry činí 160 cm šířky a 100 cm délky. Rovné dno objektu se nacházelo v hloubce 18 cm pod úrovní zachycení. Nápadným sídlištním objektem je jáma K57. Jde o jámu zhruba kruhového půdorysu o průměru 230 cm. Oblé stěny objektu zasahovaly do největší hloubky 38 cm. Výplň jámy poskytla fragment římské pálené cihly typu later, soubor charakteristické germánské, v ruce robené keramiky (obr. 7:2) a menší kolekci římsko-provinciálního, na kruhu točeného zboží (obr. 7:1). V tomto kruhovém objektu byly v horní části výplně uloženy (rituálně?) dvě téměř kompletní kostry psa domácího a rozptýlené kosti končetin třetího a čtvrtého jedince.

Celkem byly identifikovány tyto kosti:

- 34 fragmentů lebky (2× týlní část, pravá obličejová část, pravá a levá očníce, pravá praemaxila, horní čelist v pravém a levém fragmentu), šest fragmentů dolní čelisti (3 pravé a 3 levé) a 23 volných zubů;
- z kostí kostry osově byly určeny čtyři fragmenty nosiče (C1), dva čepovce (C2, z toho jeden ve fragmentu), deset krčních obratlů, 19 hrudních obratlů nebo jejich fragmentů, 17 bederních obratlů nebo jejich fragmentů, jedna kost křížová, čtyři ocasní obratle, šest neurčitelných fragmentů obratlů a 80 fragmentů žeber;
- z kostí pletence končetiny horní bylo dochováno šest fragmentů lopatky, kost pažní (1× pravá a 2× levá), kost vřetenní (3× pravá a 3× levá; plus fragment dist. poloviny pravé), kost loketní (1× pravá a 1× levá; plus tři fragmenty prox. poloviny pravé a tři fragmenty prox. poloviny levé, dva drobné fragmenty olecranonu a diafýzy), 13 předních záprstních kostí nebo jejich fragmentů;

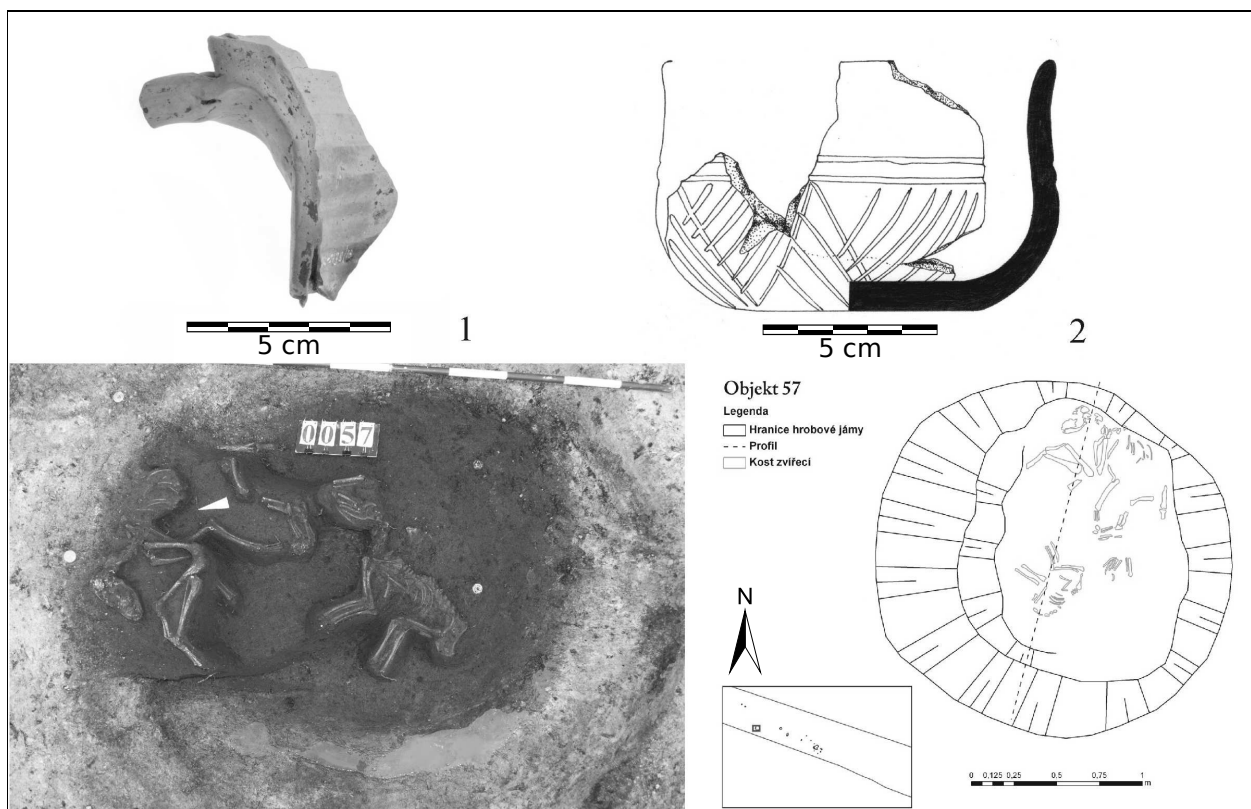
- z kostí pletence končetiny dolní bylo zachováno osm fragmentů pánve (4× pravá a 3× levá, 1 stranově neurčitelný), kost stehenní (2× levá a 2× pravá; plus hlavička kosti stehenní, jeden fragment proximální části levé, fragment diafýzy, dva fragmenty distální části pravé a levé), kost holenní (3× pravá a 3× levá; plus fragment diafýzy) s vrozenými patologiemi, pět fragmentů kosti lýtkové, kost patní (2× pravá a 1× levá), kost hlezenní (3× pravá a 1× levá), jedna kost loďkovitá, 16 kůstek zápěstních nebo zánartních, 11 zadních kostí záprstních nebo jejich fragmentů, čtyři neurčitelné fragmenty distální poloviny a diafýzy kostí záprstních, sezamská kost a 20 prstních článků (16 pII a 4 pIII).

V objektu se rovněž nacházely kosti koně domácího (levá přední kost záprstní, jeden první prstní článek, fragment kosti záprstní, fragment rudimentální kosti záprstní), tura domácího (fragment proximální části kosti loketní, fragment distální části levé kosti stehenní, fragment proximální poloviny zadní kosti záprstní, fragment pánve v oblasti kyčelního kloubu, fragment třenového zubu nebo stoličky), prasete domácího (fragment pravé dolní čelisti, fragment levé lopatky), blíže neurčitelné kosti velkého savce (fragment diafýzy dlouhé kosti, dva fragmenty žeber, fragment pánve, tři fragmenty kostí), středně velkého savce (tři fragmenty lebky, fragment obratle) a malého savce (šest fragmentů lebky, devět fragmentů žeber, fragment diafýzy kosti stehenní, fragment diafýzy dlouhé kosti, pět drobných fragmentů kostí, šest fragmentů obratlů).

Objekt K62 představuje další prozkoumanou polozemnici (obr. 8), kterou bohužel bylo možné sledovat teprve na úrovni částečně dochované podlahy a konstrukčních kulových jam (K63–64, K72, K74–76, K81–82). Na podlaze objektu o největších rozměrech 510 cm délky a 490 cm šířky se našlo mj. celé keramické závaží z tkalcovského stavu (obr. 8:1). Mezi zvířecími kostmi z polozemnice byly identifikovány kosti tura domácího (pravá přední kost záprstní, fragment pánve z oblasti jamky kyčelního kloubu), prasete domácího (horní druhý řezák, fragment pánve), skupiny ovce/koza (pravá přední kost záprstní) a 11 neurčitelných fragmentů kostí. V blízkosti tohoto objektu se v kulturní vrstvě našel další fragment římské pálené cihly. Představuje formu later, bez možnosti určení původního rozměru. Nese fragmentárně dochovaný kolek varianty 2 s nápisem [LE]G X GPF (obr. 8:2).

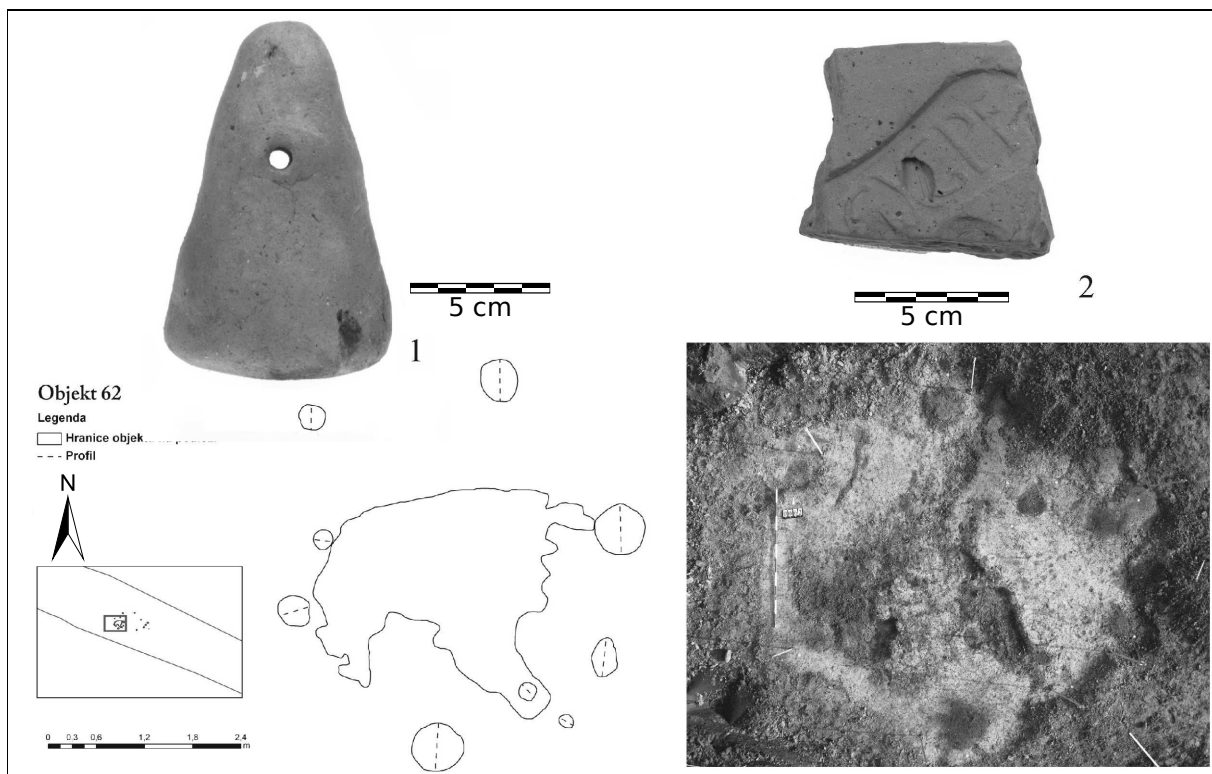
Objekt K163 se nacházel na nejzápadnějším konci prozkoumané trasy. Představuje sídlištní jámu kruhového půdorysu o průměru 107 cm, jejíž stěny zasahovaly do hloubky 43 cm pod úroveň povrchu podloží. Ve výplni objektu se našly keramické fragmenty a přepálená mazanice.

Výše popsané objekty představují relikty germánské vesnice, prozkoumané z větší části v rámci záchranného výzkumu B. Komoróczyho v extravilánu obce Pasohlávky v trati „U Vodárny“ v roce 2006. Toto mimořádně významné a rozsáhlé sídliště bylo podle předběžných analýz založeno v 70.–80. letech 2. století po Kr. a existovalo zhruba do prvních dekád století následujícího (srov. stu-

Obr. 7. Pasohlávky. Objekt K57. 1 – fragment římsko-provinciálního džbánu z objektu K57, 2 – germánská keramická nádoba z objektu K57.

Abb. 7. Pasohlávky. 1 – Fragment eines provincialrömischen Kruges aus dem Objekt K57, 2 – Germanische Keramik aus dem Objekt K57.

Obr. 8. Pasohlávky. Objekt K62. Kůlové jámy a zbytky podlahy objektu. 1 – keramické závaží z objektu K62, 2 – fragment římské cihly z kulturní vrstvy.

Abb. 8. Pasohlávky. Objekt K62. Pfostenlöcher und Reste des Fussbodens. 1 – Keramisches Gewicht aus dem Objekt K 62, 2 – Fragment eines römischen Ziegels aus der Kulturschicht.

Obr. 9. Pasohlávky. Část fortifikace římské opevněné báze na Hradisku u Mušova.

Abb. 9. Pasohlávky. Teil der Fortifikation der römischen befestigten Basis am Burgstall bei Mušov.

dii S. Klanicové v tomto svazku). K zástavbě této osady patřily nadzemní kúlové stavby, klasické zahloubené polozemnice a sídlištní jámy různých forem. Ve výplních objektů byly již v roce 2006 zajištěny mj. nálezy germánské a římsko-provinciální keramiky, fragmenty římských pálených cihel, označených kolkem 10. římské legie, a početný soubor kovových předmětů. Tyto nálezy mj. dosvědčují, že obyvatelé osady se podíleli na destrukci římských staveb na nedalekém Hradisku u Mušova.

Do doby římské, přesněji do období markomanských válek se hlásí též mimořádně významné objekty odkryté již na katastrálním území zaniklé obce Mušova, na východním okraji prozkoumané trasy. Objekty K127, K128, K181 a K182 představují relikty opevnění (obr. 9) a vnitřní zástavby římské centrální vojenské báze na Hradisku u Mušova (srov. Komoróczy 2008). Jejich charakteristika a vyhodnocení bude zveřejněno v samostatné studii v blízké budoucnosti.

Balázs Komoróczy, Soňa Klanicová,
Sandra Sázelová, Marek Vlach

Literatura

Komoróczy, B. 2003: Římské cihly na Hradisku u Mušova. *Zprávy památkové péče* 63, 2003/2, 66–77.

Komoróczy, B. 2008: Hradisko (Burgstall) u Mušova ve světle výzkumů v letech 1994–2007. In: E. Droberjar, B. Komoróczy, D. Vachútová (eds.): *Barbarská sídliště. Chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů (Archeologie Barbarů 2007)*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 37, 391–438.

Resumé

Pasohlávky (Kataster Pasohlávky, Kataster Mušov, Bez. Břeclav), „U Vodárny, Hradisko-Burgstall, Za Tuchnou“. Während der Rettungsgrabung des Archäologischen Instituts der Akademie der Wissenschaften CR Brno im Jahr 2008 wurde die etwa 2,2 km lange

Trasse einer künftigen Straße untersucht. Es wurde dabei u.a. zahlreichen Objekte der Römischen Kaiserzeit gefunden. Nach der vorläufigen Klassifizierung lassen sich die Objekte Nr. K44, K45, K46, K47, K52, K53, K54, K55, K56, K57, K62 und K163 als Bestandteile der schon im Jahre 2006 am Rande der Gemeinde Pasohlávky entdeckten großflächigen germanischen Siedlung aus der Zeit des späten 2. und frühen 3. Jh. interpretieren. Im östlichen Teil der untersuchten Trasse wurden Teile der Fortifikation und Innenbebauung der römischen befestigten Basis am Burgstall bei Mušov aus der Zeit der Markomannenkriege entdeckt.

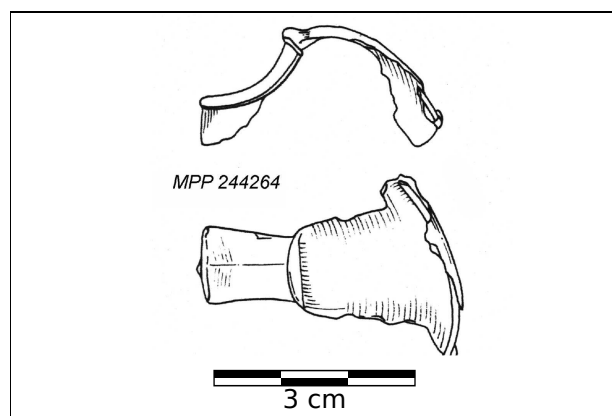
PROSTĚJOV (K. Ú. ŽEŠOV, OKR. PROSTĚJOV)

„Dlouhé padělky“. Doba římská. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Na podzim roku 2009 byl realizován povrchový průzkum v blízkém okolí plánované trasy dešťového odkanalizování ČSPH společnosti ÖMV na tzv. „žešovském kopci“ při rychlostní komunikaci směřující od Brna k Olomouci. Tento byl doplněn o prospekci detektory kovu (Garrett ACE 250 se standardní cívkou 9 × 6" s časovým rozsahem cca 2 hod.). Jediným takto získaným archeologicky významným nálezem je torzo bronzové spony náležející do doby římské.

Místo nálezu (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-12, bod o souřadnicích 393 mm od Z a 124 mm od J sekční čáry) najdeme na úpatí k severovýchodu exponovaného svahu vystupujícího nad rovinaté terény Romžské nivy, a to na vrstevnici s nadmořskou výškou 222 metrů. Jedná se o dosud neregistrovanou archeologickou lokalitu (srov. Šrot 1975, 56).

Prezentované šatní spínadlo (obr. 10) patří patrně k tzv. sponám s očky, což je poměrně archaický typ objevující se ve 2., ale už i v 1. století po Kristu. V Almgrenově třídění jde o typy A 45 až A 53 (Peškař 1972, 70–73, Taf. 4–9). Velmi podobné jsou ovšem i tzv. spony vendické, které se podstatně odlišují ve tvaru vinutí, což je konstrukční část, která u žešovského artefaktu chybí. Tento druh spon je ovšem poměrně vzácný, takže se v určení přikláníme

Obr. 10. Žešov. Bronzová spona z doby římské.

Abb. 10. Žešov. Bronzefibel aus der römischen Kaiserzeit.

spíše k prvnímu z uvedených typů, který je v nálezech daleko častější.

1. Tělo bronzové spony s očky?, vinutí a jehla nejsou dochovány. Délka 37 mm, inv. č. 244264 (obr. 10).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Peškař, I. 1972: *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren*. Praha.

Šrot, J. 1975: Místopis archeologických tratí okresu Prostějov dle nálezů Červinkových, Gottwaldových, Doběšových, Všetickových, Skutilových, aj. Rukopis uložený v Muzeu Prostějovska v Prostějově.

Resumé

Prostějov (Kat. Žešov, Bez. Prostějov). „Dlouhé pa-dělky“. Römische Kaiserzeit. Einzelfund. Oberflächensamm-lung.

ROUSÍNŮV (OKR. VYŠKOV)

Rousínov – Autobusový terminál. Starší doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při budování nového autobusového terminálu v Rousínově bylo zachyceno při jihovýchodním okraji historického jádra města na levém břehu Habrovanského potoka, nedaleko jeho soutoku s Rakovcem v nadmořské výšce 234–238 m polykulturní sídliště. Na ZM ČR 1:10 000, list 24-41-24, se nachází mezi body 151:073, 144:079, 137:089, 138:090, 146:080, 15:085, 157:080 mm od Z:J s.č.

Vedle objektů z neolitu, eneolitu a doby laténské se zde nacházely i dvě chaty, které obsahovaly keramický materiál ze starší doby římské.

Klára Rybářová

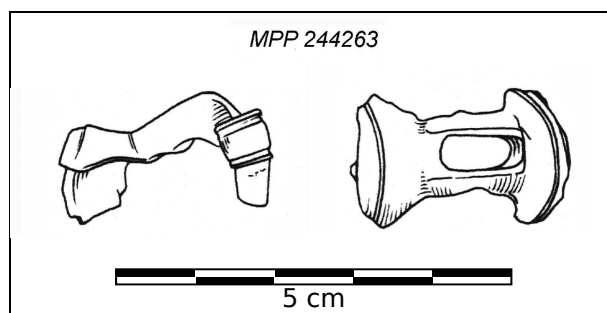
Resumé

Rousínov (Bez. Vyškov). Busteterminál. Ältere Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

SMRŽICE (OKR. PROSTĚJOV)

„Záolešní u mostu“. Doba římská. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum. Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově.

Na podzim roku 2009 byl realizován povrchový průzkum polohy „Záolešní u mostu“ s cílem blíže datovat obecně pravěké objekty a žárový hrob zachycené záchran-ným archeologickým výzkumem již v letech 1988 až 1989 (Šmíd 1993, 105) a případně tak stanovit jejich vztah k sídlišti střední a mladší doby bronzové, jež bylo zjiš-těno v sousední trati „Záolešní na stezkách“ (k objektu středodunajské mohylové kultury podrobněji např. Stuchlík, Šmíd 1998). Tato akce byla doplněna o prospekci de-tektořů kovu (Garrett ACE 250 se standardní cívkou 9 × 6" a White's Classic ID model Blue Max 950 s časovým rozsahem cca 10 hod.). Mezi kovovými artefakty byly

Obr. 11. Smržice. Římská spona typu A 129.

Abb. 11. Smržice. Römische Fibel – Typ A 129.

však získány „pouze“ předměty z dosud nezaznamena-ných etap osídlení tohoto prostoru (starší doba bronzová?, doba římská a středověk).

Místo nálezu římské spony (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-07, bod o souřadnicích 227 mm od Z a 274 mm od J sekční čáry) najdeme na pravém břehu říčky Ro-mže, na hřbetu mírné sprašové návěje, v nadmořské výšce 231 m.

Objevené šatní spínadlo (obr. 11) patří k poměrně vzác-nému typu spon A 129 s prolamovaným lučíkem. Uve-deným artefaktem se v nedávné době podrobněji zabýval například J. Tejral (2006, 150, Abb. 22) a nové morav-ské nálezy pak předložila práce M. Čižmáře a kolektivu (2009, 150, obr. 9), která znásobila jejich dosavadní evi-denci v pramenných fondech. Kus pocházející od Smržic je tak vůbec prvním podchyceným nálezem spony A 129 z geografického prostoru střední Moravy, čímž se výrazně rozšiřuje dosud známá oblast jejich výskytu.

1. Drobná bronzová spona s prolamovaným lučíkem (typ A 129). Délka 27 mm, inv. č. 244263 (obr. 11).

Pavel Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Čižmář, M., Čižmářová, J., Kejzlar, M., Kolníková, E. 2009: Detektorová prospekce archeologic-kých lokalit na Moravě v roce 2008. *Přehled vý-zkumů* 50, 139–152, Brno.

Stuchlík, S., Šmíd, M. 1998: Nálezy mohylové kultury ze Smržic. *Pravěk NŘ* 7, 1997, 245–254, Brno.

Šmíd, M. 1993: Záchranný výzkum na stavbě vodovod-ního přivaděče pro Prostějov-západ na katastru obce Smržice (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 1989, 105–106, Brno.

Tejral, J. 2006: Die germanische Giessereiwerkstatt in Pasohlávky (Bez. Břeclav). Ein Beitrag zur Frage der Fernhandels- und Kulturbezie-hungen nach den Markomannenkriegen. *Památky archeologické* 97, 133–170.

Resumé

Smržice (Bez. Prostějov). „Záolešní u mostu“. Rö-mische Kaiserzeit. Einzelfund. Oberflächensammlung.

VELKÉ HOŠTICE (OKR. OPAVA)

Parcela č. 62/07. Doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum (č. akce NPÚ Ostrava 70/09) byl realizován v souvislosti s výstavbou rodinného domku na menší ostrožně v místech zvaném „Za poštou“. Zkoumané místo se nachází na mapě ZM ČR 1:10 000, listu číslo 15-32-20, identifikační koordinát 269:263, v místě bodu.

Ve skryté ploše pro základovou desku rodinného domku (cca 250 m²) bylo zjištěno třiadvacet zahloubených sídlištních objektů, z toho osm kůlových jam. Výkopy obsahovaly zejména fragmenty germánské keramiky, a to jak hrubé, se silnějším ostrivem, tak i jemně plavené, šedého a světle červeného výpalu. V menším množství se zde v kulturní vrstvě ležící na podloží a formou intruze v některých objektech objevují i keramické zlomky nádob KKA, KLPP a ze střední doby hradištní, vrcholného středověku a novověku.

Pavel Malík

Resumé

Velké Hoštice (Bez. Opava). Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.